

Nooit keek je dieper in de ogen van Jonas Vermeulen dan tijdens

‘Walden’****

10-10-2023 Knack - Van Steenberghe

© Greet Van Opstal

Els Van Steenberghe is theaterrecensent.

Na elf jaar lanceert Jonas Vermeulen (je kent hem van zijn rol als ‘Frank Verstraeten’ in Zillion) zijn tweede solo: Walden . Het is een intense pas-de-deux met een microscoopcamera.

‘Maar dat is toch niet gezond?’; fluistert de toeschouwer naast me tegen haar partner. Intussen houdt Vermeulen de felverlichte lens van de microscoopcamera vlak tegen zijn opengesperde rechteroog. Op het scherm zie je een vertederend mooi wit landschap vol kleine rode riviertjes. In dat beeld ligt de essentie van Vermeulens verhaal: hij vertolkt een man die als milde misantroop geboren werd maar door toedoen van zijn linker- en rechterbuur een overtuigd mensenhater werd. De reden? Die burens zijn het toonvoorbeeld van wat de mens misdoet op deze wereld: alles neerhalen en eigen (betonnen) creaties neerpoten. Met het neerhalen van bomen sloop die mens landschappen die met het blote oog te zien zijn én landschappen die enkel met de microscoopcamera te zien zijn.

Aan Knack Focus vertelde Vermeulen hoe hij tijdens een familiefeest zo'n camera ontdekte . Thuis begon hij te experimenteren. Intussen broedde hij op een tweede solo waarin hij, net als in zijn eerste solo, een eenzaat wilde opvoeren. Zijn eerste solo In de grond speelde hij in een bunker en ging over een man die het liefst daar verbleef. In de tweede solo werd hij geïnspireerd door de Amerikaanse schrijver en filosoof Henry David Thoreau. Die man trok zich van 1845 tot 1847 terug in een boshuisje en schreef er het boek Walden waarin hij een pleitte voor een wereld en samenleving die meer respect zou hebben voor de natuurlijke omgeving.

Vermeulen verwijst amper naar het boek. Maar het personage dat hij vertolkt, vlucht wel uit pure frustratie over zijn burens – en na de dood van zijn ‘moedermens’ – het bos in. Daar leeft hij in en met de natuur. Daar groeit een verrassend besef...

Vermeulen maakt hij zichzelf niet makkelijk. Hij speelt in een decor dat de weerafspiegeling is van de stelling van de man: ‘alles is een landschap’.

Samen met kunstenaar Charlotte Bouckaert experimenteerde hij erop los. De scène bestaat uit weinig meer dan een groot, wit projectiegordijn, veel spots op staanders en enkele tafeltjes waarop alle filmattributen staan. Het levert bijzonder intrigerende beelden op van Vermeulens oog, arm maar bovenal van het glas water waarmee hij – goochelend met licht en inkt – machtige taferelen maakt. Voorts maakt hij met waterdruppels, zand en verschillende lagen glas het beeld dat hij zag toen hij als jonkie in het bos lag, met zicht op de zon. Dankzij een waterspuit maakt hij zelfs een echte regenboog!

Dat is werken. Want naast alle beelden creëren, moet Vermeulen ook nog vlotjes tekst spuien. Op rijm! Niet simpel. Maar moeilijk gaat ook. En falen mag. Vermeulen beklijft. Als steeds. Of hij nu de woeste man speelt die kaffert op de 'opperoenen' die zijn burens zijn. of het 'moedermens' van die man vertolkt. Maar ook als de speler die prutst met zand, water en een mesje tot hij een prachtig beeld op het scherm tovert, fascineert hij. En ook als de ietwat zoekende auteur die een nergens hoogdravende, subtiel grappige en heldere en ritmische tekst – haast een partituur – neerpent over een personage dat model staat voor de bozige, onbegrepen mens die alles alleen wil doen tot hij beseft dat geen mens op z'n eentje kan overleven.

Walden is een kleinood dat pleit voor zorgzaamheid door de poëtische, secure manier waarop er gefilmd, geschreven en gespeeld wordt.

Walden is een voorstelling die veel vergt van de performer. Maar hapere mag. Dan wordt de zwoegende, kwetsbare én genietende mens zichtbaar. Bovenal is het een kleinood dat pleit voor zorgzaamheid. Niet met wijsneuzerige woorden, maar gewoon door de poëtische, secure manier waarop er gefilmd, geschreven en gespeeld wordt.

